

תאריך: 26/03/24
ט"ז אדר ב תשפ"ד
מספרנו : 174208

חוק ייעול הליכי רישוי סביבתית (חוק רישוי סביבתי משולב) – 2024

תמצית החוק ונייר עמדה

רקע

ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת מקיימת מחודש ינואר 2024 דיונים קדחתניים על סעיפי חוק רישוי סביבתי משולב, זאת כחלק מהכנתו לקריאה שנייה ושלישית.

חוק רישוי סביבתי משולב עבר בקריאה ראשונה עם חוק ההסדרים 2023 ואז פוצל ממנו להשלמת החקיקה בנפרד. מדובר בחוק רישוי סביבתי משולב שמאז 2015 נעשו ניסיונות לקדמו.

המטרה היא לייעל את הרגולציה שבה נדרשים לעמוד המפעלים בהליכי הרישוי הסביבתי. השיטה הנבחרת הינה לאחד להיתר אחד את היתר הפליטה לאוויר, היתר הרעלים ותנאים סביבתיים ברישיון עסק. ההיתר המאוחד יינתן ע"י גורם יחיד במשרד להגנת הסביבה לתקופה של 10 שנים והוא יתבסס על "עקרונות האסדרה באיחוד האירופי".

הוראות מעבר

1. היתרי פליטה – כל ההיתרים שחודשו בסבב האחרון, כ- 170 מפעלים לרבות תחנות כוח יהיו בתוקף ל- 10 שנים במקום 7 שנים. לאחר מכן המפעלים יגישו בקשה חדשה עבור היתר פליטה אחד.

2. היתרי רעלים בסיווג C/B/A

- עד ספטמבר 2024 חידוש היתרי הרעלים ימשיך כמו היום לפי הסיווג הישן;
- מחודש ספטמבר 2024 חידוש היתר הרעלים יהיה לפי הסיווג הישן אבל היתר הרעלים יישאר בתוקף לפחות עד ינואר 2027.
- לאחר ינואר 2027 חידוש היתר הרעלים יתבצע בצורה מדורגת לפי הסיווג החדש כאשר הבקשה תוגש עבור היתר רעלים אחד. מדובר בהיתרי רעלים עבור 120 מפעלי A - 1200 מפעלי B (לעומת 4600 היתרים ביום)

3. **היתרי רעלים בסיווג C הישן** (לא C של רישיון עסק) הכוונה לעסקים שמחויבים בהיתר רעלים לפי החוק הקיים ולא מחויבים בהיתר רעלים לפי החוק המוצע (בריכות שחיה וגם הרבה מפעלים קטנים) – היתר הרעלים הקיים יישאר לצמיתות עד להתקנת תקנות. לא הובהר מכוח איזה חוק יותקנו התקנות החדשות. אם התקנות יהיו מכוח חוק רישוי עסקים שמכות הפיקוח של האיגודים תישאר כמו היום.

דוגמאות לתקנות מכוח רישוי עסקים: מניעת רעש באולמות אירועים; מפעלים מסוכנים;
סילוק פסולת חומרים מסוכנים

עיקרי התיקונים של חוק אוויר נקי והסתייגויות האיגוד

משך היתר פליטה

ע"פ התיקון המוצע לחוק, היתר פליטה יחודש כל 10 שנים ולא כל 7 שנים כפי שהיה עד כה. הארכת תוקף ההיתר עשויה לעכב את ההטמעה של שינויים טכנולוגיים בתהליכי הייצור והכנסת חידושים שמטרתם הפחתה וצמצום הפליטות. כמו כן, הארכת תוקף ההיתר תקשה על תיקונים בתנאים בהיתר הפליטה שמקורם בשינויים בפעילות או בהתפתחות המפעלים. הארכת משך ההיתר תיצור מצב של היתר שלו עשרות תיקונים לאורך תקופת היתר הפליטה (לדוגמא: בהיתר הפליטה של תחנת כוח אורות רבין בוצעו 9 תיקונים במשך 7 שנים). מצב זה הינו מקור לטעויות, יוצר קשיים משפטיים וקושי בפיקוח. לכן עמדת האיגוד היא להשאיר את תוקף ההיתרים למשך 7 שנים כפי שהיה עד כה.

היצמדות לדירקטיבה האירופאית

מוצע כי החוק יגדיר שההיתרים וההנחיות בישראל יינתנו בהתאם לאסדרה האירופאית. אלא שהחקיקה האירופאית בנויה מדירקטיבה כללית, שכל מדינה אירופאית משלבת בחקיקה שלה בהתאם לצרכיה, כך שיש הבדלים בין המדינות האירופאיות השונות. התעשיינים ביקשו בדיונים בוועדה להגדיר בחוק מדינת ייחוס, שהמשרד להגנ"ס 'נצמד' אליה ברגולציה שלו. נשאלת השאלה, מה מידת הגמישות שתותר למשרד להגנ"ס לבחור את אופן יישום הדירקטיבה האירופאית? האם המשרד יוכל לקחת הנחיה מסוימת מגרמניה, והנחיה אחרת מספרד? האם המשרד להגנ"ס יוכל לנהוג באופן אחר ממדינות אירופאיות במקרים בהם המאפיינים בישראל שונים? האם גמישות שכזו תגרום לכך שהמשרד להגנ"ס יבחר את ההנחיות המחמירות ביותר (כפי שטוענים התעשיינים), או דווקא המקלות ביותר (כפי שחוששים הארגונים הירוקים)? יש גם חשש שגמישות שכזו תגרום ליותר חיכוכים ומחלוקות ודיונים סביב היישום, כי כל צד יביא דוגמאות למדינות אירופאיות שמיישמות את החוק באופן אחר. בוועדה ביקשו מהמשרד להגנ"ס שמקבץ ההנחיות שמתבססות על מדינה אירופאית כזו או אחרת, יפורסמו במועד סמוך לכניסת חוק רישוי סביבתי לתוקף, ויהיו פתוחות לדיון ציבורי בשלב ההכנה.

עמדת האיגוד הינה כי יש לאפשר את הגמישות באימוץ הנחיות ותקנות ממדינות שונות.

סוכם כי המשרד יוכל לאמץ הנחיות ותקנות מהמדינות המפותחות ויידרש לפרסם אותם ברשומות. ההנחיות ידרשו לעמוד בתנאים הבאים: העדפת הפחתה במקור, צמצום עלויות עודפות ככל הניתן, בחינת השפעות הדדיות על כלל השפעות הסביבתיות וניהול סיכונים.

הגדרה ואופן בחירת הטכניקה המיטבית ביותר להפחתת זיהום (BAT Best Available Technology)

כיום, לפי חוק אוויר נקי, כאשר מגישים בקשה לקבלת היתר פליטה לאוויר, יש לבחור בטכניקה המיטבית ביותר הזמינה – כלומר זו שתביא להפחתה המרבית של פליטת מזהמים לאוויר מבין כל הטכניקות המיטביות האפשריות, ואם לא בוחרים בה, יש לנמק מדוע (זמינות, עלות, תפעול וכו') ולקבל לכך את אישור המשרד להגנת הסביבה.

אלא שמסתבר שהניסוח הזה הוא מחמיר ביחס לנהוג באיחוד האירופאי, שם ניתן לבחור מבין טווח הטכניקות המיטביות הזמינות, ולא דווקא במחמירה ביותר. כעת, בחוק רישוי סביבתי משולב, מוצע להיצמד חזרה לנוסח האירופאי.

התעשיינים, שתומכים בשינוי הזה, מסבירים שהמצב כיום יוצר תחרות לא הוגנת בין המפעלים בישראל, למפעלים באירופה, מכיוון שחלק מהטכניקות המיטביות שהמפעלים בישראל נדרשים ליישם דורשות השקעה כספית גדולה ומגבלות תפעוליות. בנוסף לכך התעשיינים טוענים כי אין סיבה שהרגולציה בישראל תהיה מחמירה יותר מאשר באירופה. ארגוני הסביבה טוענים מנגד שמדובר בהישג סביבתי שמיטיב עם הציבור בישראל ולכן אין לסגת ממנו.

עמדת האיגוד הינה כי אין להקל את ההגדרה של "הטכניקה המיטבית הזמינה ביותר", אחרת למשרד להגנת הסביבה לא יהיו כלים לדרוש טכניקה מיטבית מחמירה.

הדו"ח של מחלקת המידע והמחקר של הכנסת, בדק את הנושא הזה במדינות אירופאיות שונות, ומצא כי רק במדינה אחת, שבדיה, הגדרת ה-BAT מחמירה ודורשת להשתמש בטכנולוגיה אחת מסוימת, ואילו ביתר המדינות שנבחנו, ניתן לבחור מבין טווח טכנולוגיות, כפי שגם הדירקטיבה האירופאית מתירה. עם זאת בדיון מתאריך 20.2.2024, היועץ המשפטי של ועדת הפנים והגנת הסביבה, תומר רוזנר, אמר כי באיחוד האירופי עומד כעת לאישור תיקון לדירקטיבה המשווה את המצב לישראל כיום כלומר על המפעלים באיחוד תהיה חובה לאמץ את הטכניקה המיטבית שנותנת את המענה הטוב ביותר כברירת מחדל.

הכנת תוכנית פיקוח

מוצע להוסיף סעיף בחוק המחייב את המשרד להגנת הסביבה להכין תוכנית פיקוח בתדירות של פעם בשנה עד פעם בשלוש שנים. בדיונים הובהר כי מדובר בפיקוח מינימלי של המשרד להגנת הסביבה על מפעלי היתרי פליטה, שאינו כולל סיורי פתע ופיקוח על דיגומים וכן כי התוכנית לא מחייבת את היח"ס. **האיגוד התנגד לתיקון בחוק לפיו יופחת הפיקוח של המשרד למפעלים להם יש היתר פליטה מפעם בשנה לפעם בשלוש שנים. עמדתנו היא שהתדירות צריכה להיות לפחות פעם בשנתיים היות והפיקוח יכול לא רק פליטות לאוויר אלא גם אחסון חומרים מסוכנים ושפכים.**

תכנית הפיקוח המוצעת מפחיתה את הפיקוח של מפעלי היתרי פליטה לעומת הקיים היום ולפיכך בכדי למנוע פגיעה בציבור ובסביבה איגודי הערים יידרשו לפיקוח נוסף מעבר למה שהם מבצעים היום. לצורך כך נדרש להוסיף תקציב עבור תקנים לטובת מפקחים מקצועיים נוספים באיגודים.

סף כניסה להיתר פליטה (סעיף 17)

לפי החוק הקיים והמוצע במקרים שבהם קבוע ערך סף שמעליו נדרש מפעל להחזיק בהיתר פליטה, הסף נקבע לפי היכולת הפוטנציאלית של העסק ולא לפי המצב בפועל. הממונה יכול לפטור מפעלים מהחזקת היתר פליטה אם קיימת מגבלה פיזית או חוקית. **האיגוד ממליץ להוסיף בחוק דרישה לדיווח תקופתי על הסטטוס של המגבלה, ממפעלים שקיבלו פטור ולכן לא נדרשים להחזיק בהיתר פליטה.** כך יהיה מעקב ופיקוח של המשרד שעסקים אלה עומדים בדרישות החוק והפטור שהם קיבלו לא יהיה לצמיתות גם אם הוסרה המגבלה.

מנגנון השגה כפול

בתיקון לחוק קיימת זכות השגה למפעלים, כלומר הזכות להגיש ערעור על תנאי בהיתר או על סירוב לתת היתר פליטה. התעשיינים טוענים כי מדובר בזכות בסיסית, עם דגש על מפעלי רמה ב' שמוסדרים כיום במסגרת חוק רישוי עסקים שם הם זכאים להשגה על כל החלטה מכוח החוק. הארגונים הירוקים טוענים כי מדובר בזכות יתר שאינה מוקנית לציבור עצמו. לציבור לא תהיה זכות לערער על החלטות שיתקבלו בעקבות השגות של המפעלים.

בדירקטיבה האירופית בנושא זה, נקבעו הוראות כלליות בדבר החובה להבטיח גישה לביקורת בפני בית משפט או גוף אחר, **בלתי תלוי וחסר פניות.** זאת בניגוד לניסוח המוצע של החוק של השגה כפולה פעם אחת בפני ופעם שניה בפני מנכ"ל המשרד שהינו דמות הממונה ע"י הדרג הפוליטי. מנכ"ל המשרד מחויב להתייעץ עם מנכ"לים של משרדים אחרים (כמו משרד האנרגיה משרד הכלכלה) אך לא עם ראשי הרשויות שבתחומם נמצאים המפעלים. למרות התנגדות חזקה של ח"כ יוראי להב הרצנו (יש עתיד) משרד האוצר התנגד לביטול זכות ההשגה הכפולה.

לפי הדוח של מרכז המחקר והמידע של הכנסת, בכל מדינה שנסקרה באירופה קיימים מנגנוני השגה שונים. בחלק מהמדינות הליך ההשגה מתנהל בפני בתי משפט מנהליים (פינלנד) או בפני בית משפט ייעודי לעניינים סביבתיים (שבדיה). במדינות אחרות ניתן להשיג בשלב ראשון בפני הרשות המנהלית האחראית על מתן ההיתר המבוקש או בפני הגורם הנמצא מעליה, ועל החלטה האחרונה ניתן לערער בפני בית משפט (למשל, באסטוניה, הולנד וספרד).

עמדת האיגוד היא לבטל את מנגנוני ההשגה המוצעים מהחוק. לחלופין להשאיר את מנגנוני ההשגה אך ליצור שיווי משקל ולאפשר פעם אחת לציבור להגיש השגות ופעם שנייה לחייב התייעצות של מנכ"ל המשרד עם ראשי הרשויות הרלוונטיים.

הוספת מפעלים הנדרשים בהיתר פליטה

מוצע להוסיף את המגזרים הבאים למפעלים הנדרשים בהיתר פליטה: אתרי טיפול וסילוק של פסולת לא מסוכנת בקיבולת של מעל 50 טון ליום, מט"שים הקולטים שפכי תעשייה ואתרי הטמנת פסולת בקיבולת של 10 טון ליום. על פי הניסוח המטב"ח בעמק חפר, מט"ש של מפעלי נייר וכל אתרי ההטמנה ידרשו בהגשת היתר פליטה.

עיקרי תיקוני חוק החומרים מסוכנים

רקע

כיום ניתנים בכל הארץ היתרי רעלים לכ- 4,600 עסקים בחלוקה לשלוש רמות. רמה A- ההיתר ניתן למשך שנה, רמה B- למשך שנתיים ורמה C למשך שלוש שנים. החלוקה של היתרי הרעלים אינה זהה לחלוקה של המפעלים לפי רישיונות עסק! (לדוגמא: בריכת שחיה הינם ברמה C בהיתר רעלים אבל אינה נדרשת באישור הגנת הסביבה לרשיון עסק)

- לפי התיקון המוצע לחוק כ- 3000 עסקים אשר מחזיקים חומרים מסוכנים, כלל לא ידרשו בקבלת היתר רעלים. לקבוצה זו אשר תכלול בין היתר בריכות שחיה ומכבסות יוכנו בעתיד תקנות רוחביות.
- 170 עסקים יקבלו היתר פליטה אחוד ל- 10 שנים
- 120 עסקים יקבלו היתר רעלים (אחוד) פרטני ברמה A ל- 10 שנים
- 1200 עסקים יקבלו היתר רעלים (אחוד) פרטני ברמה B ל- 10 שנים

עיקרי התיקונים בחוק

1. היתר הרעלים יהפוך לאסדרה משולבת (בעיקר על בסיס דירקטיבת Seveso)
2. היתר רעלים יינתן ל- 10 שנים במקום לשנה או שנתיים או שלוש שנים לפי התקנות הקיימות (תקנות אמות מידה).
3. מוצע לחלק את מקומות העיסוק ברעלים, הטעונים היתר רעלים ל"רמה א" ו- "רמה ב" במקום הסיווג הקיים היום ל- 3 רמות עיסוק. הסיווג נקבע על פי תוספת חדשה בחוק - "תוספת שלישית" אשר תחליף את תקנות אמות מידה וגם את תקנות סיווג ופטור (עדיין לא ברור המשמעות של החלוקה ל- 2 קבוצות שכן שתי הקבוצות יקבלו היתר ל- 10 שנים).
4. ימחק הסעיף שבו כל מקום למכירת חומרים מסוכנים נדרש רשיון עסק
5. כל העסקים שידרשו בהיתר רעלים, יידרשו להגיש בקשה מפורטת כולל מיפוי תרחישים ואמצעים למניעת אירועי חומרים מסוכנים.
6. מוצע מנגנון שיתוף ציבור למספר מוגבל של היתרים (מפעלי IED שסומנו ברמה א עם סולמית)
7. מוצע מנגנון שעסקים יוכלו להגיש השגה על תנאי מסוים ומנגנון השגה כפולה על החלטה לסרב למתן היתר רעלים. התנאים להשגה על תנאי: פער ניכר בין העלות לבין התועלת הסביבתית, פער ניכר בלוחות זמנים; חוסר התאמה לעומת אמות מידה מקובלות אירופאיות; שיוויון בין עסקים דומים; התנאים להשגה למנכ"ל המשרד על סירוב למתן היתר: השבתה של קו ייצור או עליה משמעותית ביוקר המחיה.

הסתייגויות האיגוד

הארכה ההיתר ל- 10 שנים

האיגוד מתנגד להארכת ההיתר ל- 10 שנים באופן גורף לכלל מחזיקי החומרים המסוכנים. השינוי הוא קיצוני מדי וצריך להתבצע בהדרגה. שינוי זה יגרור תהליך ממושך של הסדרת הפרות המהוות סכנה לבריאות הציבור עקב פגיעה משמעותית ביכולת לפעול ולאכוף באופן מיידי. הארכת משך ההיתר עלולה להוות מכשול בקידום הליכי תכנון והקמת שכונות מגורים חדשות מזמן של מתן ההיתר ועד למועד חידוש ההיתר הבא עקב הגבלות של מרחקי הפרדה. פרק זמן של 10 שנים יגרמו להמשך השימוש בטכנולוגיות מיושנות בייצור, טיפול בפליטות לאוויר, למים ולקרקע, השינוי עלול לפגוע גם בהערכות העסקים והמפעלים למצבי חירום.

חלוקה ל- 2 רמות סיכון

אנו מבקשים הבהרות למשמעות של שינוי הסיווג של ההיתרים ל- 2 רמות בלבד במקום לרמה אחת שכן על פי הנוסח המוצע כל ההיתרים יינתנו לתקופה של 10 שנים באופן אחיד. החוק מתייחס באופן פרטני רק לחלק מהפעולות המופיעות ברמה א (רמה א עם סולמית) שלהן גם יידרש שימוע ציבורי וכדומה. דווקא המפעלים להם השלכות סביבתיות ניכרות, זוכים להקלות משמעותיות (היתר שתוקפו ל- 10 שנים במקום חידוש ההיתר אחת לשנה כפי שהיה עד כה). אין זה סביר ואין זה מידתי שתדירות חידוש ההיתר של מפעלים שלהם פוטנציאל לגרום להשפעה סביבתית ניכרת וסכנה לשלום הציבור, דומים מאוד למפעלים בעלי סיכון נמוך יותר.

מצד שני קבוצה גדולה מאוד של עסקים שנחשבים בעיני המשרד בעלי פוטנציאל נמוך לסיכון סביבתי לא יידרשו כלל בהיתר והתנאים עליהם יהיו אחידים תחת תקנות. להערכתנו בריכות שחיה, עסקים ומפעלים המחזיקים בחומרים מסוכנים שיעברו לתקנות ובהעדך יכולת פיקוח ואכיפה יגדיל משמעותית את פוטנציאל הסכנה ואת שלום הציבור. בבריכות שחיה שעד כה בוצע בהם פיקוח פעם בשלוש שנים היו לא מעט אירועי חומרים מסוכנים הקשורים לשינוע ואיחסון החומרים בהם, ובמידה ותדירות הפיקוח תרד תרמת הסיכון תעלה.

שילוב האיגודים ויחידות סביבתיות במנגנון רישוי היתר רעלים (אחוד)

רישוי סביבתי הינו תהליך מורכב מבחינה מקצועית, משפטית וטכנולוגית, בייחוד כאשר מדובר ברישוי משולב שכולל חוץ מבחינת נושא החומרים המסוכנים גם בחינה של נושאי פליטות לאוויר, מים ושפכים, מניעת זיהום קרקע ומניעת מפגעים לציבור. לעובדי היחידות הסביבתיות ואיגודי ערים ישנו הניסיון וההיכרות עם המפעלים והעסקים וכן היכרות עם המרחב באזור המפעל ועל כן יש לשלבם בתהליך מתן הרישוי.

לצורך כך על התיקון לחוק לכלול את השינויים הבאים:

- להעביר לאיגודי ערים / יחידות הסביבתיות לכלל היתרי הרעלים את כל מסמכי "הבקשות להיתר רעלים" כמוצע בסעיף 3א וכן כל "מידע ופרטים נוספים" או "בקשה להיתר רעלים אחוד". בדומה לחוק אוויר נקי וגם לצורך היערכות ומוכנות הרשויות המקומיות לאירועי חירום.
- להעביר לאיגודי ערים / יחידות הסביבתיות מסמך ההשגה במידה והגיש בעל העסק.
- להעביר להתייעצות איגודים ויחידות סביבתיות לפני קבלת אישור להיתר או לפני מתן פטור מהגשות מידע.
- שיפור וייעול המנגנון לקבלת הסמכה למפקחי רישוי עסקים באיגודים והגדלת התקציב לתקנים ייעודיים.
- קביעת מנגנון הכשרות תקופתיות ומורחבות מההכשרות הקיימות שיכללו גם את חוקי אוויר נקי והחומרים המסוכנים. ההכשרות נדרשות להיות משולבות של עובדי האיגודים עם אנשי המשרד להגנת הסביבה לצורך למידת עמיתים.

פיקוח

כיום הפיקוח נעשה על מפעלים בתדירות שנעה בין אחת לשנה (A) ועד אחת לשלוש שנים (C) ע"י עובדי המשרד ובסיוע של האיגודים.

בחוק המוצע יש התייחסות אך ורק למפעלים ברמה A המוצעת ואין התייחסות לנושא הפיקוח על מחזיקי חומרים מסוכנים שיהיו ברמה B ו- C לפי החוק המוצע. כמו כן רמת הפיקוח של מפעלי A תרד לעד פעם בשלוש שנים לעומת פעם בשנה כיום.

אנו דורשים שתדירות הפיקוח בעסקים המחזיקים חומרים מסוכנים תישאר לפחות זהה כדי להבטיח את בריאות הציבור, איכות הסביבה ושלומו הציבור, לרבות עסקים שהיו ברמה של פעם בשלוש שנים. תכנית הפיקוח המוצעת מפחיתה את הפיקוח של מפעלי היתרי רעלים לעומת הקיים היום ולפיכך בכדי למנוע פגיעה בציבור ובסביבה איגודי הערים יידרשו לפיקוח נוסף מעבר למה שהם מבצעים היום. לצורך כך נדרש להוסיף עוד תקציב עבור תקנים לטובת מפקחים מקצועיים.

אכיפה

כלי אכיפה של חוק החומרים המסוכנים הינם: הוצאת צו לפינוי הרעלים, הטלת עיצום כספי בסכומים גבוהים וכן מאסר או קנס כספי. ביטול הצורך בהיתר רעלים לעסקים רבים ורישוי באמצעות תקנות מבטלת את האפשרות של השימוש בכלי אכיפה אלה. כלי האכיפה של חוק רישוי העסקים הם חלשים וממושכים ועל כן לא יהיה כלי לאכיפה אפקטיבית במצבים של סכנה חמורה ומיידית לבריאות הציבור או הסביבה.

השגות

בהשגות, אנו מתנגדים להתייעצות עם מנכ"לים של משרדים ממשלתיים אחרים, שאינם ממונים על איכות הסביבה ובריאות התושבים, כי תמיד יהיו מוטים כלפי התשתית הלאומית. עלול לקבע חוסר פיתוח וחוסר תחזוקה מספקת של תשתיות לאומיות הקשורות לאחסנה ושינוע של חומרים מסוכנים.

מחיקת סעיף 2 לחוק

מוצע למחוק את סעיף 2 לחוק "כל מקום למכירת חומרים מסוכנים טעון רישוי לפי חוק רישוי עסקים, התשכ"ח - 1968". נראה כי מדובר במהלך שמטרתו בסופו של דבר הינו ביטול הצורך בהיתר רעלים ורשיון עסק מעסקים שבהם מוכרים חומרים מסוכנים (פריט 10.10 ב'). ישנם עסקים רבים שבין היתר מוכרים חומרים מסוכנים, ברובם מוכרים חומרי הדברה לחקלאים והם ממוקמים בסמוך למגורים. ביטול הרישוי והפיקוח על עסקים מסוג זה עלול לפגוע בשלום הציבור. לאור זאת, נדרשות הבהרות האם מחיקת הסעיף הינה עקב כפל חקיקה (פריט 10.10 ב' בחוק רישוי עסקים וגם דרישה בחוק החומרים המסוכנים) או שמדובר במהלך לביטול הצורך בהיתר רעלים. ובכלל יש לפרסם את כל סוגי העסקים או פריטים ברשיון עסק שלא ידרשו באחזקת היתר רעלים ולקיים דיון פרטני ומעמיק תוך בחינת הסיכון לציבור ולסביבה באופן כללי מביצוע מהלך כזה.

שילוב הליכי תכנון - עמידה במדיניות מרחקי הפרדה

כיום, כחלק מהדרישה למתן היתר רעלים נדרשת עמידה במדיניות מרחקי הפרדה אשר קובעת את המרחק המינימלי הנדרש בין אחסנת חומר מסוכן ובין רצפטור ציבורי. בחינת העמידה בדרישות מרחקי הפרדה נעשית בד"כ בשלבי התכנון והיתרי הבניה ולאחר מכן ניתן לבצע בחינה גם בשלב הבקשה להיתר רעלים. במסגרת התיקון לחוק החומרים המסוכנים לא עוגנה מדיניות מרחקי הפרדה בחוק באופן מפורש אלא נשאת בשלב זה כמדיניות או כהנחיות. עמדנו כי חשוב לעגן את המדיניות בחוק החומרים המסוכנים לרבות פרסום המרחקים הנדרשים שכן המדיניות היא דו צדדית גם מניעת הקמת עסק המחזיק חומרים מסוכנים בסמוך לרצפטור ציבורי וגם מניעה של הקמת רצפטורים ציבוריים בסמוך למפעלים המחזיקים חומרים מסוכנים. על כן לא ברור מדוע לא אומץ הסעיף בדומה לחוק אוויר נקי המאפשר להמליץ על קיום הליך משותף של דיון בתוכנית ובקשה להיתר רעלים.

היתר רעלים וכיבוי אש

כיום לעסקים המחזיקים בחומרים מסוכנים וביחוד למפעלים המחזיקים בחומרים דליקים בכמויות גדולות נדרש אישור כיבוי אש או התייחסות של כיבוי אש לעניין אחסנת החומרים המסוכנים. מתן ההיתר כל עשר שנים עלולה לפגוע ביכולת לפקח על מוכנות של העסק מבחינת היכולת להתמודד עם אירועי שריפה במעורבות חומרים מסוכנים. נדרש לבצע את החיבור בתיקון לחוק בין קבלת ההיתר הרעלים לאישורים הנדרשים מכיבוי אש ופיקוד העורף כפי שקיים היום במסגרת הבקשה להיתר רעלים (טופס אחוד לפיקוד העורף וטופס 20 מכיבוי אש שאין להם התנגדות למתן היתר רעלים).

סיכום

החוק המוצע כולל שינויים מהותיים בשלושת החוקים הסביבתיים העיקריים והחשובים בהתנהלות מול המגזר התעשייתי – חוק אוויר נקי, חוק החומרים המסוכנים וחוק רישוי עסקים. מטרת הממשלה בביצוע התיקונים המוצעים הינם "לטייב ולייעל את מערכי הרישוי הקיימים הן בפן הרגולטורי והן בפן הסביבתי, באמצעות רפורמה כוללת המבוססת על התאמה לסטנדרטים המקובלים באיחוד האירופי." השינוי המרכזי המוצע בחוקים אלה הוא האחדה של הליכי רישוי מכוח חוק אוויר נקי (היתרי פליטה לאוויר), חוק חומרים מסוכנים (היתר רעלים) וחוק רישוי עסקים (תנאים סביבתיים ברישיון עסק) עבור המפעלים הגדולים. שינוי עקרוני נוסף כולל שינויים מהותיים של חוק החומרים המסוכנים בדומה לחוק אוויר נקי ועדכון של רשימת החומרים ושל הפעילויות הנדרשות בהיתר רעלים בהתאם לאסדרה אירופאית עדכנית.

עם זאת גם לאחר הדיונים שהתקיימו בוועדת הפנים והגנת הסביבה עדיין קיימים כשלים מהותיים בחוק המוצע שהעיקריים בהם הם:

היעדר שקיפות מספק לציבור בכלל ולרשויות המקומיות בפרט דרך יח"ס ואיגודי ערים.

בחוק המוצע נקבע מנגנון שקיפות רק למספר מצומצם של מפעלים (כ- 170 מפעלי IED ברחבי הארץ). עם זאת **לא קיימת** חובת היוועצות והעברת המידע לרשויות, טרם הוצאת היתר רעלים אחוד, במפעלים רבים ומשמעותיים המחזיקים ברעלים (לדוגמא: מחסני קירור על בסיס אמוניה) או במקרה של השגה לאחר שניתנו ההיתרים האחודים. הוראות אלו שוללות לחלוטין מעורבות של השלטון המקומי בתנאים הסביבתיים ברישיון העסק ואת יכולת השלטון המקומי להתמודד בשעת חירום.

הגדלת עומס הפיקוח על האיגודים והצורך בתקציבים ייעודיים.

מפחיתה את הפיקוח של המשרד להגנת הסביבה על מפעלים בעלי פוטנציאל להשפעה על הסביבה ועל שלום הציבור. בכדי למנוע פגיעה בציבור ובסביבה איגודי הערים יידרשו לפיקוח נוסף מעבר למה שהם מבצעים היום. לצורך כך נדרש להוסיף עוד תקציב עבור תקנים לטובת מפקחים מקצועיים.

פגיעה באיזון הקיים בין אינטרסים כלכליים וסביבתיים.

לשני החוקים מהווה דרך למפעלים לקבלת הקלות סביבתיות וזאת לאחר שהדרג המקצועי קבע את תנאי ההיתר לאחר בחינה מקיפה ומקצועית. מצב זה עלול למנוע השקעות בשיפור וקידום תשתיות, באמצעים טכנולוגיים להפחתת פליטות, באמצעים למניעת אירועי חומרים מסוכנים אשר יגרמו לפגיעה בציבור ובסביבה.

השינוי בגישה ל-BAT.

החוק המוצע מקל על המפעלים לעומת המצב הקיים. במקום לדרוש את הטכנולוגיה המיטבית הזמינה שתביא להפחתה המירבית בפליטות החוק מאפשר למפעלים לבחור מבין כלל הטכנולוגיות הזמינות. ניסוח זה של התיקון המוצע לחוק יצמצם את רצון המפעלים לאמץ טכנולוגיות חדשניות מיטביות וימנע מהמשרד להגנת הסביבה את הכלים שהיו ברשותו לדרוש שימוש בטכנולוגיה המיטבית המחמירה.

נספחים

דיון מספר	תאריך	נושא	נוכחות האיגוד
1	23/1/2024	תיקוני חוק אויר נקי	לא
2	30/1/2024	תיקוני חוק אויר נקי	כן
3	11/2/2024	תיקוני חוק אויר נקי	כן
4	20/2/2024	תיקוני חוק אויר נקי והתחלה של חוק החומרים המסוכנים	כן
5	5/3/2024	חוק החומרים המסוכנים - חלק 1	כן
6	14/3/2023	הוראות מעבר וחוק החומרים המסוכנים	כן
7	19/3/2024	סיום חוק החומרים המסוכנים והשלמות חוק אוויר נקי	כן
8	26/3/2024	תיקון חוק מניעת זיהום ים וחוק המים והשלמות נוספות	בזום
9	28/3/2024	הצבעה בוועדה	

רפרנסים

https://www.calcalist.co.il/local_news/article/rjubplfh6

https://infospot.co.il/n/Integrated_Environmental_Licensing_Law_280224?utm_source=%D7%A0%D7%99%D7%95%D7%96%D7%9C%D7%98%D7%A8+%D7%97%D7%93%D7%A9%D7%95%D7%AA+%D7%90%D7%99%D7%9B%D7%95%D7%AA+%D7%A1%D7%91%D7%99%D7%91%D7%94&utm_campaign=1e624a9a6f-88_COPY_01&utm_medium=email&utm_term=o_981af44b9c-1e624a9a6f-169590705